

14.9.2026

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos
Lausuntopalvelu.fi**ASIA Lausunto ehdotuksesta yhtenäisten hoidon perusteiden jatkuvan ylläpidon toimintamalliksi**
THL/3294/4.00.00/2026

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL) on pyytänyt lausuntoja ehdotuksesta yhtenäisten hoidon perusteiden jatkuvan ylläpidon toimintamalliksi. Ehdotus liittyy Yhtenäiset hoidon perusteet -projektiin, joka perustuu sosiaali- ja terveysministeriön THL:lle antamaan toimeksiantoon. Projektissa valmistellaan toimintamalli perusteiden ajantasaiselle, koordinoitulle ja yhdenmukaiselle ylläpidolle.

Ehdotus yhtenäisten hoidon perusteiden jatkuvan ylläpidon toimintamalliksi sisältää kuvauksen siitä, miten hoidon perusteiden ohjaukseen, laatimiseen, seurantaan ja arviointiin liittyviä tehtäviä toteutetaan käytännössä. Ehdotuksessa täsmennetään eri toimijoiden rooleja sekä kuvataan perusteiden jatkuvan ylläpidon edellyttämä toimintamalli ja prosessit.

Terveydenhuoltolain 7 § mukaisten yhtenäisten hoidon perusteiden tarkoituksena on tukea yhdenvertaista hoitoon pääsyä ja hoidon toteuttamista koko maassa. Perusteiden toimeenpano ja ylläpito vaihtelevat kuitenkin erikoisalojen ja hyvinvointialueiden välillä, ja perusteiden päivittämiseen ei ole ollut vakiintunutta prosessia.

Päivitystyön taustalla on tarve ajantasaistaa hoidon perusteet vastaamaan nykyistä lainsäädäntöä, palvelujärjestelmän rakenteita, toimintaympäristön muutoksia sekä terveydenhuollon käytännön tarpeita. Samalla on tarpeen selkeyttää eri toimijoiden rooleja hoidon perusteiden laadinnassa, päivittämisessä ja ylläpidossa.

Sosiaali- ja terveysministeriö on toimeksiantanut THL:lle Yhtenäiset hoidon perusteet -projektin. Projektin tavoitteena on luoda pysyvä toimintamalli perusteiden jatkuvalla ylläpidolle, tehdä selvitys perusteille sopivasta julkaisualustasta ja käynnistää erikoisaloilta perusteiden päivittäminen.

Ehdotuksen tavoitteena on luoda yhtenäisten hoidon perusteiden päivittämiselle selkeä ja toimiva jatkuvan ylläpidon toimintamalli, joka tukee yhdenvertaista hoidon toteuttamista sekä ajantasaista, vaikuttavaa ja koordinoitua perusteiden ylläpitoa. Mallilla vastataan nykytilan haasteisiin, sillä perusteiden päivittämiselle ei ole ollut vakiintunutta prosessia.

Toimintamallilla varmistetaan, että perusteet pysyvät ajantasaisina, niitä sovelletaan yhdenmukaisesti ja niiden päivittäminen perustuu parhaaseen saatavilla olevaan tietoon ja noudattaa palveluvalikoiman periaatteita. Samalla selkeytetään eri toimijoiden rooleja hoidon perusteiden laadinnassa, päivittämisessä ja ylläpidossa sekä vahvistetaan hyvinvointialueiden ja erikoisalojen välistä vuoropuhelua yhteisistä kansallisista tavoitteista. Lisäksi toimintamalli mahdollistaa erikoisalojen asiantuntemuksen systemaattisen hyödyntämisen.

14.9.2026

Lääkäripalveluyritykset ry (LPY) kiittää mahdollisuudesta antaa lausunto asiasta.

Lausunnonantajan lausunto:

1. Toimintamallin kokonaisuus

1.1 Miten arvioitte esitettyä jatkuvan ylläpidon toimintamallin kokonaisuutta?

Onko malli selkeä, tarkoituksenmukainen ja toteuttamiskelpoinen?

Mitkä ovat esitetyn toimintamallin keskeiset vahvuudet ja mitkä kohdat edellyttävät mielestänne jatkokehittämistä?

LPY kannattaa sitä, että yhtenäisten hoidon perusteiden laatimisen ja toteutumisen seurannan tueksi luodaan selkeä rakenne ja jatkuvan ylläpidon toimintamalli. Palveluvalikoiman periaatteiden ja Käypä hoito -suositusten valtakunnallisesti yhdenmukaiseksi toteuttamiseksi tarvitaan ohjauksvälineitä. LPY:n mielestä yhtenäiset hoidon perusteet ja niiden jatkuvan päivittämisen toimintamalli voivat toimia sellaisena.

Valtakunnallinen koordinaatio ja jatkuvan päivittämisen periaate ovat esitetyn toimintamallin vahvuuksia.

Mielestämme eri toimijoiden rooleja ja tehtäviä on vielä selkeytettävä jatkovalmistelussa. Esityksen mukaan THL vastaa tietopohjan tuottamisesta ja päivittämisestä. Mikä taho valitsee ja päättää sen, mitä tietoa kerätään ja mitä mittareita käytetään, jää esityksessä epäselväksi.

LPY muistuttaa, että yksityisellä sektorilla tuotetaan noin puolet avoterveydenhuollon lääkäriavustustoista. Yksityisen sektorin edustajien roolia yhtenäisten hoidon perusteiden toimintamallin valmistelussa, toimeenpanossa ja ylläpidossa/päivittämisessä ei ole esityksessä käsitelty juuri lainkaan.

Myöskään työterveyshuollon roolia toimintamallin valmistelussa, toteuttamisessa ja ylläpidossa ei ole otettu esityksessä huomioon. LPY pitää tärkeänä, että asiantuntija- ja valmisteluryhmiin nimitetään myös työterveyshuollon asiantuntijoita.

LPY esittää, että yksityisen sektorin asiantuntijat otetaan huomioon keskeisenä sidosryhmänä kuulemis- ja lausuntomenettelyissä.

2. Vastuut ja roolit

2.1 Onko esitetty vastuunjako STM:n, THL:n ja hyvinvointialueiden välillä selkeä?

Kyllä.

Perustelut

STM:n, THL:n ja hyvinvointialueiden roolit on pääsääntöisesti esitetty selkeästi. Ministeriön roolia yhtenäisistä hoidon perusteista tiedottamisessa voisi vielä selkeyttää.

2.2 Onko STM:n, THL:n sekä YHP-johtoryhmän rooli ja keskinäinen työnjako tarkoituksenmukainen?

Kyllä.

14.9.2026

Perustelut

LPY esittää, että YHP-johtoryhmä kuulee kerran vuodessa yksityisen sektorin edustajia muodostaessaan tilannekuvaa yhtenäisen hoidon perusteiden toteutumisesta ja päivittämis-/muutostarpeista.

2.3 Tukeeko esitetty toimintamalli hyvinvointialueiden mahdollisuuksia osallistua ja vaikuttaa perusteiden ylläpitoon?

Kyllä.

Perustelut

Esitetty toimintamalli tukee hyvinvointialueiden mahdollisuuksia osallistua ja vaikuttaa yhtenäisen hoidon perusteiden valmisteluun ja soveltamiseen.

2.4 Pidätkö ratkaisua erikoisalojen järjestäytymisestä yliopistollisten hyvinvointialueiden virkavastuullisten toimijoiden kautta tarkoituksenmukaisena?

Kyllä.

Perustelu

Koska yhtenäisten hoidon perusteiden kautta toteutetaan julkisen vallan piiriin kuuluvia päätöksiä, on erikoisalojen osaamisen ja ymmärryksen kanavoiminen virkavastuullisten toimijoiden kautta perusteltua. Ehdotetussa mallissa jää kuitenkin epäselväksi se, miten perusterveydenhuollon, yksityisen terveydenhuollon ja työterveyshuollon asiantuntijuus ja osaaminen voidaan hyödyntää yhtenäisten hoidon perusteiden valmisteluun, niiden soveltamiseen käytännössä sekä päivittämistyöhön.

2.5 Onko muut keskeiset sidosryhmät huomioitu esityksessä riittävällä tavalla?

Yksityisen sektorin toimijoita ja työterveyshuollon asiantuntijoita ei ole otettu esitetyssä toimintamallissa huomioon riittävällä tavalla. LPY esittää, että toimintamallin ohjaus- ja yhteistyörakenteisiin sisällytetään yksityisen terveydenhuoltosektorin säännöllinen kuuleminen. Erikoisalakohdaksiin valmisteluryhmiin on nimettävä tarvittaessa yksityisen sektorin edustajia. Seurannan tietopohjaan on sisällytettävä yksityisten toimijoiden palaute perusteiden soveltamisesta, lähetekäytännöistä sekä yksityisen ja julkisen sektorin yhteistyöstä hoidon perusteiden soveltamisessa.

3. Prosessit ja päivityssyklit**3.1 Onko esitetty päivitysprosessi (vaiheet, aikataulut, menettelyt) mielestänne toimiva?**

Kyllä.

Perustelu

LPY:n mielestä esitetty päivitysprosessi on pääasiassa toimiva. Päivitysprosessi on tarvittaessa voitava käynnistää myös erillisen harkinnan mukaan nopeammin kuin esitetyllä 3–5 vuoden syklillä. LPY esittää, että YHP-johtoryhmä kuulee kerran vuodessa yksityisen sektorin edustajia muodostaessaan tilannekuvaa yhtenäisten hoidon perusteiden toteutumisesta ja päivittämis-/muutostarpeista (ks. kohta 2.2).

4. Julkaisualustan toimivuus**4.1 Millaisia odotuksia teillä on yhtenäisten hoidon perusteiden julkaisualustalle?**

Julkaisualustan integroiminen potilastietojärjestelmiin on mahdollistettava ja sen on oltava helpokäyttöinen.

14.9.2026

4.2 Mihin kansallisiin ohjausvälineisiin tai tietojärjestelmiin julkaisualustan tulisi integroitua?

Julkaisualustan yhteensopivuus muiden kansallisten suositusten, ohjausvälineiden ja tietorakenteiden kanssa on varmistettava. Sellaisia ovat muun muassa Terveysportti, Käypä hoito -suositukset ja palveluvalikoimaneuvoston (Palko) suositukset.

5. Toimintamallin vaikutukset**5.1 Miten arvioitte toimintamallin vaikutuksia hoitoon pääsyn ja hoidon yhdenvertaisuuden toteutumiseen?**

LPY:n näkemyksen mukaan toimintamalli onnistuessaan parantaa hoidon yhdenvertaisuuden toteutumista ja hoitoon pääsyä valtakunnallisesti.

5.2 Millaisia vaikutuksia mallilla on organisaationne toimintaan, resursseihin ja prosesseihin?

—

6. Toimeenpanon edellytykset**6.1 Mitä edellytyksiä (resurssointi, tukitoimet) tarvitaan, jotta toimintamalli voidaan ottaa käyttöön sujuvasti?**

Selkeä toimintamalli ja toimijoiden välinen vastuunjako sekä riittävät resurssit toimintamallin kehittämiseen ja jatkuvuuden turvaamiseen ovat edellytyksiä sen käyttöönotolle ja hyödyntämiselle. Toimintamallin ”jalkauttaminen” kentälle ja kytkeminen osaksi jokapäiväistä toimintaa edellyttävät selkeää viestintää, toimijoiden kouluttamista sekä toimivaa julkaisualustaa.

7. Muut kommentit**7.1 Onko teillä muita huomioita, kehittämisohdotuksia tai näkökulmia, jotka tulisi ottaa huomioon ennen mallin viimeistelyä?**

LPY esittää, että toimintamallin valmistelu- ja kehittämistyöhön osallistetaan myös yksityisen sektorin edustajat ja huolehditaan siitä, että myös he saavat riittävästi tietoa ja koulutusta yhtenäisestä hoidon perusteista sekä niiden soveltamisesta.

Lääkäripalveluyritykset ry:n puolesta,

Ismo Partanen
toiminnanjohtaja